

Moss inn i Østfold – Østfold inn i Viken!

Desember 2017

Industrialiseringen av Norge startet i Østfold

Store utfordringer og endringer de siste 25 årene:

- Sysselsetting i industri kraftig redusert grunnet internasjonale konkurranseforhold, outsourcing og effektivisering, men er fortsatt betydelig
- Varehandel, bygg og anlegg, privat og forretningsmessig tjeneste-yting samt offentlig sektor har vokst i samme periode
- Tele/IKT og teknologisk tjenesteyting har sterkest vekst

Noen nøkkeltall:

- 29.500 registrerte bedrifter hvorav 19.500 uten ansatte
- 136.000 sysselsatte (privat og offentlig sektor)
- 2,9 % helt ledige (siste måling nov. 2016/SSB)
- Samlet verdiskaping 2016: ca. 44 mrd.
- Eksport: ca. 12,5 mrd. 35% økning fra 2015-2016

Beliggenhet og produksjon

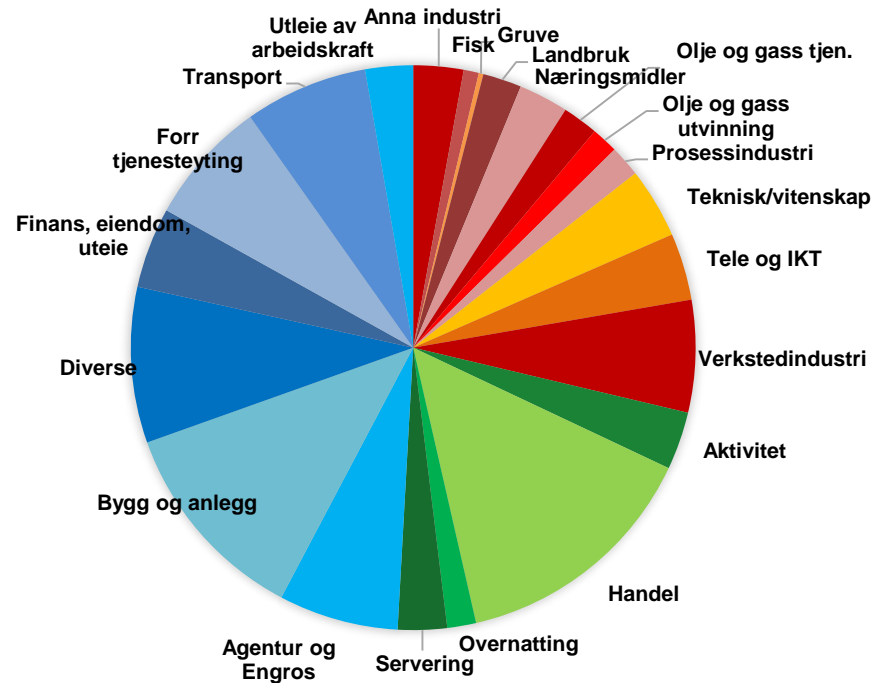
- Gode havneforhold (Fredrikstad, Moss, Halden)
- Jernbaneforbindelse til Europa og del av InterCity-triangelet
- Motorvei E6 (til Europa) og E18 (Stockholm)
- Ferge til Vestfold med stor kapasitet
- Flyplass ....?
- Store jord- og skogbruksarealer –Nye Moss!
- Seks elektriske kraftverk
- Sterk kunnskapsbase innen teknologi/IT, energi og miljø
- Høy industrikompetanse i arbeidsstokken

Østfold har en robust og variert næringsstruktur

- Handel og bygg/anlegg er de klart største næringene i 2016, og er de som har vokst siden 2000.
- Næringsmiddel-, prosess- og annen industri har mange arbeidsplasser i 2016 selv om de har hatt nedgang siden 2000.
- Verkstedindustrien er tross sterk nedgang blant de fem største sysselsettingsmessig sett.
- Teknisk/vitenskapelige tjenester og tele/IKT har vokst siden 2000.
- I industrinæringer som verksteds-, prosess og næringsmiddelindustrien faller sysselsettingen
- I store næringer som bygg og anlegg samt handel vokser sysselsettingen.

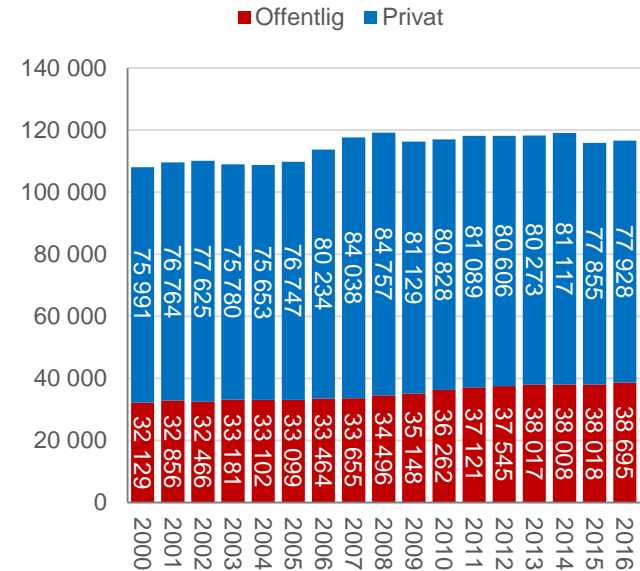
Inndeling av næringslivet etter antall sysselsatte.

Omfatter ikke offentlige ansatte og lokale næringer (som leverer tjenester for kommunen til lokal-befolkningen). Kilde: Telemarksforskning, 2017

Antall arbeidsplasser i Østfold øker

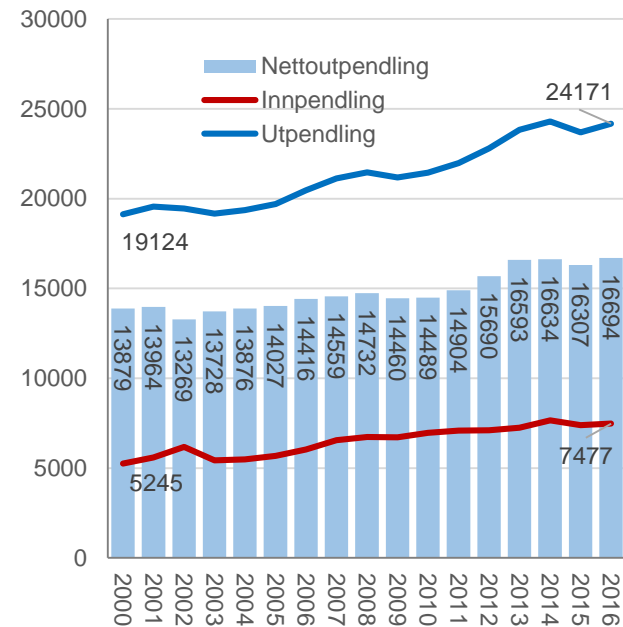
- Antall arbeidsplasser i Østfold økte med ca. 750 fra 2015 til 2016
- 2/3-deler arbeider i privat sektor
- Lav arbeidsledighet helt ledige: fra 3.1 % (2015) til 2.9 % (2016)
- Høyere arbeidsledighet blant menn og unge

Arbeidsmarkedet en integrert del av Oslo og Akershus

- Arbeidsmarkedet i Østfold er sterkt integrert med arbeidsmarkedet i Oslo og Akershus
- I slutten av 2016 pendlet over 24 000 personer ut av Østfold, og ca. 7 500 inn
- Østfold har også en betydelig intern pendling mellom kommunene i Østfold og til Sverige.
- Korte reiseavstander i Østfold gjør at arbeidstagere får flere valgmuligheter i arbeidsmarkedet.
- Hovedgrunnen til pendlingen til Oslo/Akershus, er at det er for få arbeidsplasser i Østfold. Dette gjelder særlig for personer med høyere utdanning

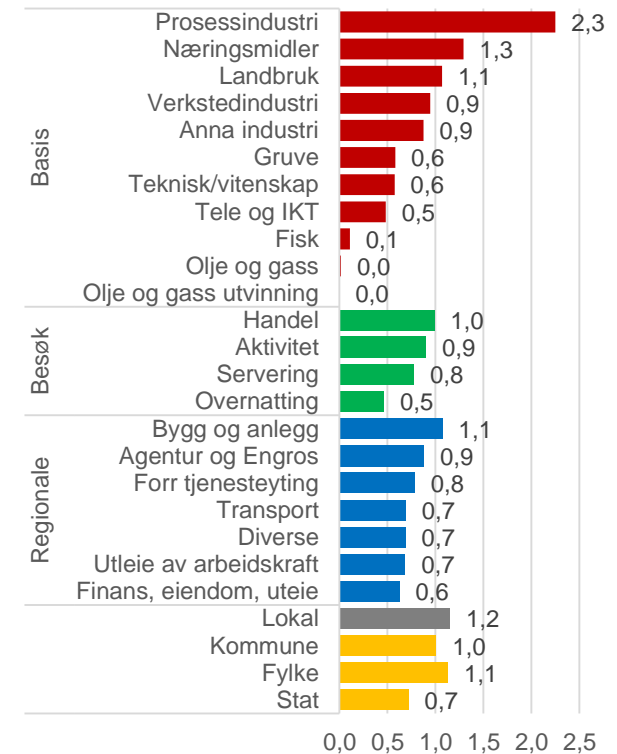

Østfold har flere store næringer

Hvilke næringer/bransjer har Østfold mye av?

- Prosessindustri
- Næringsmidler
- Landbruk
- Bygg og anlegg
- «Lokale næringer»
(F.eks. barnehager, renovasjon og andre tjenester for befolkningen)

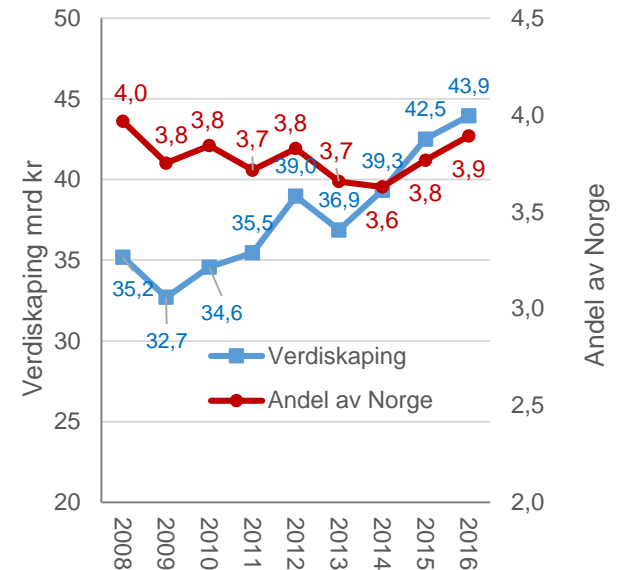

Lokaliseringskvotienter for ulike bransjer i Østfold 2016. Hvis tallet er over 1, betyr det at det er relativt mye av denne bransjen i Østfold i forhold til landet ellers.

Verdiskapingen i Østfold har økt kraftig

- Verdiskapingen i Østfold har økt mye de siste årene og er nå på ca. 44 mrd. kroner
- Veksten i verdiskapingen i Østfold (3,4%) er raskere enn gjennomsnittet for landet (0,6%)
- Det er stor variasjon mellom fylkene, og i 11 fylker var det sterkere vekst enn i Østfold
- Andelen av den nasjonale verdiskapingen er på 3.9% og nærmer seg nivået før finanskrisen

Verdiskaping i bransjer og bedrifter

Bransjene med størst verdiskaping:

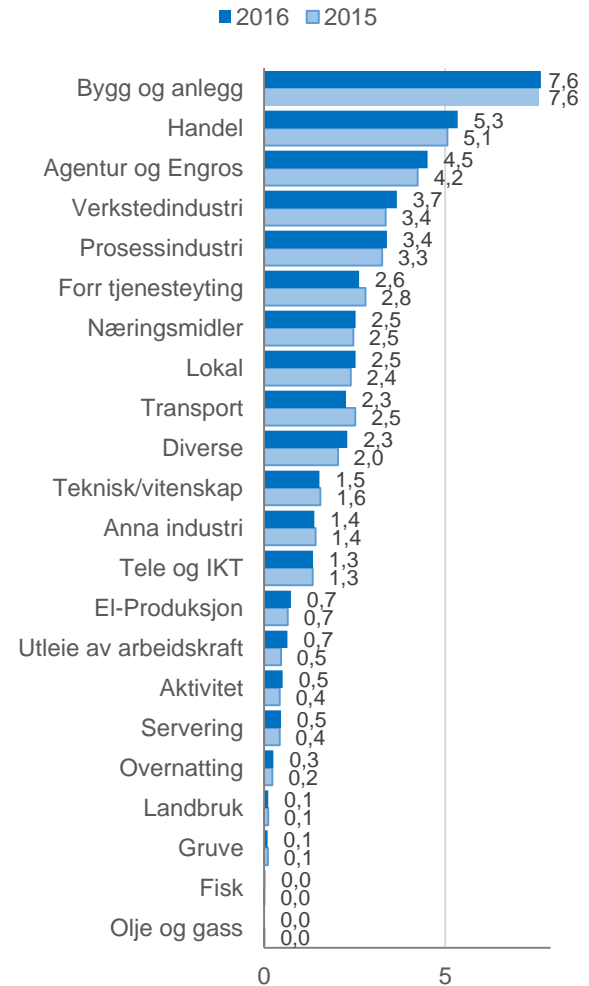
- Bygg og anlegg
- Handel
- Agentur og engros
- Verkstedindustri
- Prosessindustri

Disse bransjene representer ca. 56% av den totale verdiskapingen i Østfold

Bedriftene med størst verdiskaping:

- Borregaard AS
- Nexans Norway AS
- Europris
- Nortura

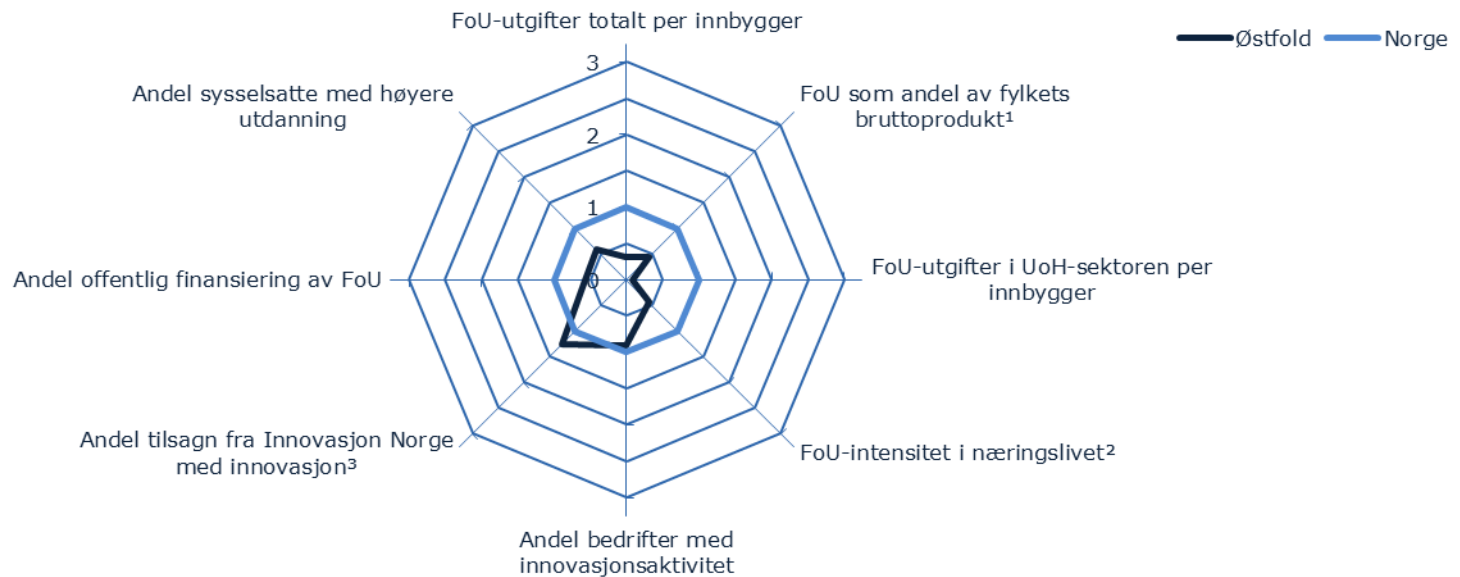
Disse fire bedriftene står for nesten 9% av verdiskapingen i næringslivet i Østfold

Forsknings- og innovasjonsaktivitet

- Østfold scorer høyt på tildelinger fra Innovasjon Norge
- Andelen bedrifter med innovasjonsaktivitet er på nasjonalt nivå
- Antall sysselsatte med høyere utdanning og FoU-kompetanse er lavt
- FoU-utgifter i universitets- og høyskolesektoren er for lavt

¹ Bruttoprodukt for 2013

² FoU-utgifter i næringslivet per sysselsatt i næringslivet.

³ Andel tilsagn fra Innovasjon Norge med innovasjon på nasjonalt og internasjonalt nivå.

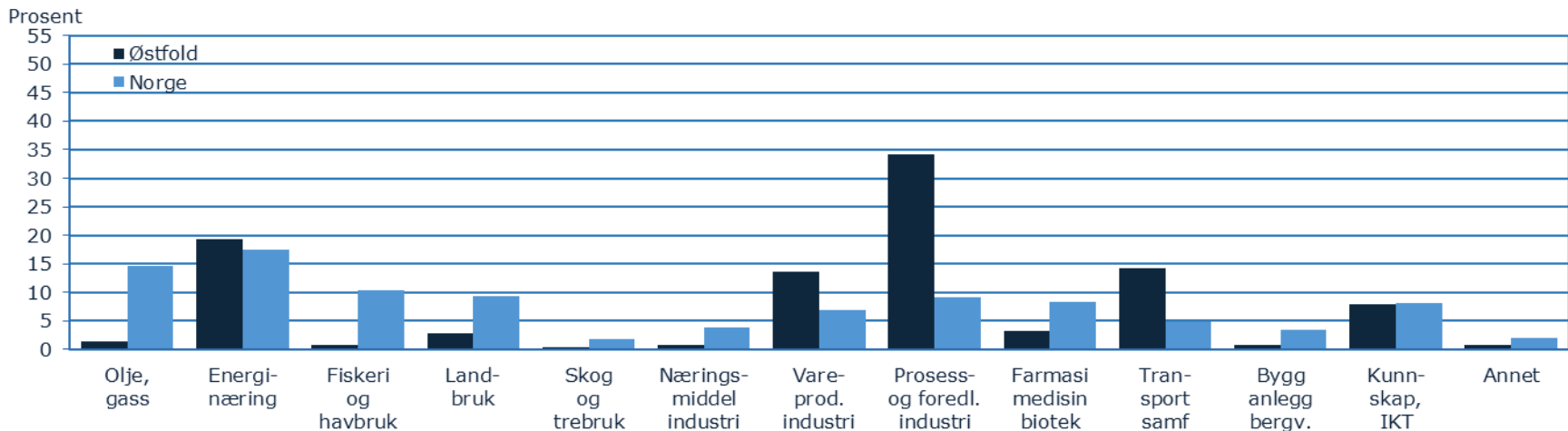

Forsknings- og innovasjonsaktivitet

- Østfold hadde sterkest vekst i antall Skattefunn-søknader fra 2014-2016
- Næringslivet i Østfold hentet mest midler fra EUs «Horizon 2020» i 2016
- Flere bedrifter må utnytte de statlige finansieringsordningene til FoU
- FoU-utgiftene er lavere enn næringsstrukturen skulle tilsi
- Noen få bedrifter drar gjennomsnittet opp

Borregaard er blant de mest innovative bedriftene i Europa i flg. Forskningsrådet. Fikk Forskningsrådets Innovasjonspris i 2015

Fordeling av bevilgninger fra Forskningsrådet til næringsrettet forskning 2016.

Klynger og nettverk

Innovasjon, kompetansebygging og samarbeid gjennom nettverk:

- NCE Smart Energy Markets (IKT, energi)
- Blender Collective (kreative næringer)
- Borg PlastNet (plast og kompositt)
- Viken Teknologinettverk (leverandørindustri ++)
- Gro Helsenettverk (helse- og velferdsteknologi)
- Gjenvinning Østfold (materialhåndtering, ressurseffektivitet)
- Energiforum Østfold (klima og energi)

Innovasjonssystemet i Østfold

Innovasjonssystemet består av næringslivet og det man kaller den kunnskapsmessige infrastrukturen. Virkemiddelapparatet som Innovasjon Norge, Forskningsrådet, SIVA og andre offentlige organisasjoner er også en del av innovasjonssystemet.

Det er viktig å få til et godt samspill, kunnskapsutvikling og –bruk mellom aktørene for å øke innovasjonsevnen og verdiskapingen i regionen. Et innovasjonssystem er åpent, og det innebærer også at næringslivet i stor grad samarbeider med kunder, leverandører og kunnskapsmiljø utenfor Østfold.

Den kunnskapsmessige infrastrukturen (bred forståelse):

Utdanning og forskning

- Høyskolen i Østfold
- Fagskolen i Østfold
- Østfoldforskning AS
- IFE
- Videregående skoler
- Etter- og videreutdanning
- Andre utdanningsinstitusjoner

Mellomorganisasjoner

- Smart Innovation Norway
- Smart Inkubator
- Næringshagen Østfold
- Senter for sirkulærøkonomi (under oppstart)
- NorEnviro/Senter for miljødokumentasjon (under oppstart)

Drivere for utviklingen fremover er de store samfunnsutfordringene og de nye markedsmulighetene som følger av disse

- Helse og demografi
- Ren energi
- Klimaendringer
- Mat og matsikkerhet
- Sikrere samfunn
- Ressurseffektivitet
- Landbruk
- Bioøkonomi
- Marin industri
- Maritim industri
- Transport
- Materialer

Østfold har nærings-, innovasjons- og kunnskapsmiljøer innen alle disse områdene

MOSS inn i Østfold – inn i Viken

- Moss – mange spennende bedrifter.
- Mangler fyrtårn
- Mangler sterke klynger.
- Trenger MNU
- Statlige arbeidsplassersatsing som gir resultat.
- Viken snur blikket nordover....Moss blir sentralt..
- Viken opphever fylkesgrensene...
- Viken får slagkraft.

